Alexandru Mărchidan

5 Întâlniri

Piteşti
2024

Alexandru Mărchidan

5 Întâlniri

Proză scurtă

Piteşti
2024
ISBN 978-973-0-39703-1

Coperte și tehnoredactare: Alexandru Mărchidan
Fotografie prima copertă: Sorin Dănuț Radu

5 Întâlniri

Proză scurtă

O, cum am putut uita dragostea Ta! Cum am putut să mă fac rob tuturor dezmierdărilor, spurcându-mi trupul și sufletul în tot felul și-n tot locul? Pentru aceasta strig: Păcătuit-am, Doamne, și pururea păcătuiesc! De aceea, înaintea Ta stau eu acum osândit. Ci dă-mi dezlegare de răutățile mele, ca un Dumnezeu milostiv și îndurat!

Sfântul Efrem Sirul,
fragment din „Plânsul de duminică seara",
în *Cele șapte plânsuri ale Sfântului Efrem Sirul*

Tuturor interlocutorilor
de bună credință

CUPRINS

Un gând ciudat

– Salut, Iulian!
– Salutare, Mihai! Cum o mai duci?
– În general bine, cum mă știi. Doar că zilele astea m-au bântuit niște gânduri mai negre, probabil și după întâlnirea cu un coleg din liceu, un om pe care îl cunosc de peste 20 de ani.
– A pățit ceva? Ce te-a tulburat atât de mult? Dacă îmi poți spune, desigur.
– A, nu e niciun secret, stai liniștit! Și nici măcar nu este vorba despre vreo pățanie, ci mai mult mi-a atras atenția felul în care vede el viața acum, la 42 sau 43 de ani. Era copleșit de o stare maximă de nemulțumire pentru tot felul de lucruri, de la cum merge lumea, cum ne omoară politicienii viitorul copiilor, corupția de peste tot și până la stresul de la serviciu ori diversele neînțelegeri din familie. Nu știu cât de mult credea în tot ce spunea sau doar se agăța de aceste gânduri cu atâta înverșunare pentru că avea nevoie să își justifice starea de lehamite. Până la urmă a repetat cuvintele „nemulțumit”, „sictirit” și „silă” până am obosit și mi-e teamă să nu-mi fi dat și mie ceva din energia asta. Oricum, parcă omul era sătul de viață și cred că asta m-a impresionat mai mult, mai ales că îl știam plin de entuziasm în liceu. Și acum câțiva ani își păstrase felul acela de a fi, sau cel puțin așa mi s-a părut.
– Se poate să-ți fi dat și ție puțin, din câte observ. Măi Iulian, tu ești copil?

– De ce spui asta?
– Păi înțeleg să te mire, să te mâhnească și chiar să te doară sufletul pentru colegul tău, dar să spui că e posibil să-ți fi dat și ție ceva din energia aia negativă, asta n-o mai înțeleg. Nu îți poate da nimeni așa ceva decât dacă tu primești.
– Interesant. Aș spune chiar că sunt de acord. Dar de unde crezi că vine schimbarea lui de atitudine, adică ce te poate face să vezi dintr-o dată totul în negru?
– Iulian, nu știu dacă „dintr-o dată”, de fapt nu cred că este posibil ca orizontul să ți se întunece brusc atâta timp cât nu ai trecut printr-o traumă. Din ce mi-ai spus, miezul problemei lui este nemulțumirea, indiferent cu ce cuvinte o numea. Și, mă rog, ce este nemulțumirea?
– Un fel de nerecunoștință?
– Exact! Dar asta înseamnă că ești nerecunoscător față de cineva, iar în cazul colegului tău, ca să mergem direct la subiect, față de Cineva.
– Cum așa?
– Iată cum: atunci când ai devenit nemulțumit până ce ți-a pierit cheful de viață, semeni destul de mult cu cel care a devenit suficient de orb cât să nu se mai sinchisească să privească spre flori. Nemulțumirea este orbire sufletească, este nerecunoștință față de Creatorul tău și al întregului univers. Știi de ce și de câte ori ar trebui să Îi fim recunoscători?
– Păi... Fiindcă ne-a creat, Și-a trimis Fiul să moară pentru noi...

– Cu siguranță pentru toate acestea! Dar fiecare în parte, în viața sa, într-o singură zi de viață, de câte ori ar trebui să-I mulțumească?
– Probabil te referi la ceea ce știe orice credincios: pentru sănătate, hrană, pentru cele necesare traiului, pentru orice ajutor sufletesc...
– Da, pentru ele, însă dincolo de toate cele știute, orice om ar trebui să mulțumească mai ales pentru cele *neștiute*.
– Adică?
– Adică pentru binefacerile care ni se fac, dar pe care nu le conștientizăm, nu reflectăm asupra lor decât extrem de rar, așa cum nu ne gândim la milioanele de procese biochimice, biofizice din interiorul trupului.
– Și tu cam de câte ori pe zi crezi că ar trebui să ne exprimăm recunoștința față de Dumnezeu?
– De atât de multe ori încât este pur și simplu imposibil să o facem! Însă tocmai această conștientizare că suntem mereu în urmă la capitolul recunoștință, tocmai ea ne ajută să ne păstrăm recunoștința, mulțumirea pentru darurile primite neîncetat. Așa înțelegem că Îi suntem datori, infinit datori și că numai marea Sa bunătate ne taie datoria, pentru că, așa cum știi, vorbim despre Stăpânul Milostiv ce șterge întreaga datorie acolo unde este recunoștință și cerere smerită. Iar cel care conștientizează această datorie nu are cum să nu rămână în smerenie, pentru că știe clar: *el este marele îndatorat iertat*.

– Cum ai ajuns la concluzia privind acumularea „datoriilor” într-o singură zi? Lăsând la o parte teologia Jertfei lui Hristos, care, evident, ne îndatorează absolut.
– Nu este ideea mea, mi-a spus cineva care o auzise de la un bătrân, într-o mănăstire din Neamț. I-a zis monahul cunoștinței mele, un tânăr foarte priceput la matematică: „Dumnezeu nu te ajută doar dimineața, seara, pe la prânz și când ești în călătorie. El te păzește în fiecare secundă a vieții tale și tu nici unu la sută nu îi mulțumești, că nici nu poți să rostești de atâtea ori «Mulțumesc, Doamne!». Dar problema este că nu pricepi cât de îndatorat ești. Dumneata stai bine cu socotelile: ia gândește-te câte secunde are un ceas – 3600. Bun. Ia înmulțește 3600 cu 24 de ceasuri dintr-o zi și vei vedea că de peste 80000 de ori ar trebui să-I mulțumești, pentru că în orice clipă ai putea să suferi vreo vătămare. Dar asta nu e tot, din moment ce orice suferință a vreunuia dintre apropiații tăi înseamnă și pentru tine suferință. Deci dacă ai cel puțin 10 persoane la care ții mult – părinți, frați, copii, prieteni – în viața asta, atunci de opt sute de mii de ori pe zi ar trebui să mulțumești. Acum gândește-te la o mamă care are zece copii, pe cât de îngrijorată este pentru a-i crește, pe atât de recunoscătoare trebuie să fie. Deci, spune-mi, te rog, cine înțelege că ar trebui să zicem de un milion de ori pe zi «Mulțumesc, Stăpâne, Creatorul, Mântuitorul și Proniatorul meu!»? Aproape nimeni, dragul meu”.

Canibalii

– Ce mai faci, măi, sfinte Petre?
– Salut, Sorin! Tot cu glumele piperate la tine!? Nu te desparți o clipă de ele.
– Hai, Petrule, că știi de glumă, nu te-oi fi supărat acum.
– Nu m-am supărat, că dacă mi te adresezi cu „sfinte”, cu siguranță nu te referi la mine, dar poate s-o fi supărat puțin Sfântul Petru, că îi folosești numele unde nu trebuie.
– Da, tot smerit, tot smerit, ca un creștin adevărat!

Petru, uitându-se cu prietenie și mirare la fostul său vecin care îl înțepa la orice vorbă, neștiind dacă să-l mai contrazică sau nu, a ridicat puțin din umeri și a dat din cap zâmbind, ca și când ar fi vrut să spună „Cât de adevărat creștin, Dumnezeu știe”. Sorin a sesizat că a cam exagerat cu glumele și a luat o mutră serioasă, părând dornic să se lumineze cu privire la o altă temă. Petru a apucat să zică, totuși, mai mult ca pentru sine:
– Mi se potrivește mai mult vorba „Ce smerit e mândricelul!”.
– Auzi, Petru, te-am văzut duminică ieșind de la biserică, pentru că era în drumul meu, veneam cu mașina de la revizia tehnică. Ai fost să te împărtășești?
– Nu, tocmai se încheiase Liturghia, plecam spre casă.

– Dar cum e cu împărtășitul? Mai ajung și eu pe la biserică la vreun botez, la vreo cununie, merg de cele mai multe ori să iau lumină la Înviere, dar la împărtășit nu am mai fost de când eram în generală, parcă într-a opta, după ce am văzut undeva un articol destul de critic despre ritualurile creștine; scria acolo că numai canibalii mănâncă din trupul altor oameni. Că așa se spune: „Trupul și Sângele Domnului", nu? Iar Domnul este numit și Fiul Omului. De atunci mi-a rămas asta în minte și nu mi-a mai venit să mă împărtășesc, chiar dacă mi-au mai zis unul și altul că e vorba despre Trup și Sânge sub forma pâinii și a vinului.
– Măi, Sorine, dar tu ți-ai propus să păstrezi în minte tot ce... zboară? Și chiar să iei de bun, să îți devină ghid comportamental?
– Nu, frate, da' m-a impresionat mult de tot asta, cum adică să mănânci din trupul lui Hristos, să-i bei sângele, că am tot auzit – nu este un simbol, o metaforă, ci chiar trup și sânge sub forma pâinii și a vinului. Și apoi, de ce este nevoie să te hrănești cu trupul și sângele Său? Nu e suficient să respecți poruncile, să îți faci rugăciunea, faptele bune și ce se mai cere?
– Și, mă rog, te-ai oprit la impresia respectivă și gata, ai zis că nu te mai împărtășești...
– Da, ți-am zis de ce!
– Pentru că în afară de canibali, nimeni nu mai mănâncă trup și sânge de om...
– Exact!

– Dar atunci când copilul mănâncă lapte de la sânul mamei sale, asta ce este?
– Păi, lapte, ce să fie?
– Și laptele acela de unde vine?
– Acum mă iei peste picior? De unde să vină? Din sâni.
– Dar prin laptele pe care îl bea, copilul se hrănește din trupul mamei sale, din carnea și din sângele ei. Altfel nu poate crește cum trebuie. O fi bun și laptele praf de la farmacie, de la market, însă nu se compară... Mai ales că laptele praf nu e de când lumea. Oricum, analogia asta ne pune înainte o foarte palidă imagine pentru ceea ce nu are termen de comparație.
– Înțeleg, dar laptele tot nu este carne și sânge.
– De-asta în Potir nu se află la propriu carne și sânge, așa cum ar fi avut canibalii tăi, ci acolo este Hristos ca pâine și vin. În plus, creștinismul este cât se poate de vehement împotriva oricărui tip de canibalism; de pildă, a vorbi de rău pe cineva este ca și cum ai mușca din carnea lui, ne atrage atenția Sfântul Ioan Gură de Aur. Iată cum ceva care ni se pare banal pentru că este la ordinea zilei și peste tot, bârfa, este de fapt canibalism în sens moral, spiritual.
– Nu vreau să te supăr prea rău, mai ales că peste două săptămâni este Paștele, dar cum răspunzi la cealaltă întrebare: de ce este neapărat nevoie de Împărtășanie, atâta timp cât încerci să faci ce trebuie, să respecți bunele obiceiuri, credința?

– Pentru că sufletește nu poți crește cum trebuie. Oricât de bine intenționat ai fi, oricât ai posti, oricât te-ai ruga, nu te poți îndestula cu Viață, Adevăr, Înțelepciune, cu darurile ce izvorăsc din ele. Au postit mult și s-au rugat fierbinte și oamenii drepți de până la Hristos, însă nimeni nu se poate împărtăși cu Dumnezeu așa cum o face acela care primește Euharistia, conștient fiind de ceea ce primește, desigur. Cu voia ta, voi apela aici la o altă analogie: nu trebuie confundată pregătirea cuiva pentru a-l primi pe împărat, presupunând toate grijile, efortul, bucuria gândului că va fi gazdă pentru cel mai de seamă om din împărăție, cinstea imaginată, teama de a nu face vreun gest greșit, deci toate acestea nu trebuie confundate cu însăși prezența împăratului între zidurile casei sale, cu faptul de a fi privit în ochi de el. Iar noi creștinii avem în vedere nu vreun împărat muritor, ci pe Împăratul Împăraților. Apoi, statura sufletească nu poate fi măsurată „doar” în termeni de respectare exterioară a poruncilor divine (cine le poate împlini perfect?), ci și dacă inima sa a devenit un loc ce Îl poate primi pe Dumnezeu; de aceea, vameșul păcătos, dar smerit și dornic de înnoire sufletească, s-a întors la casa lui mai îndreptat decât fariseul mândru și disprețuitor, aparent fără pată în respectarea datoriilor de credincios. Ori, o adevărată primenire a inimii o face chiar Dumnezeu prin iertarea celui ce vrea iertare și apoi prin prezența Sa euharistică înlăuntrul aceluia.

– Am auzi că faptul de a citi din Evanghelii este un fel de împărtășire cu Dumnezeu Cuvântul.
– Este adevărat. Același lucru se poate spune și despre pomenirea și participarea la Sfânta Liturghie, dar și despre rugăciunea profundă, curată, despre diverse moduri de a ne jertfi pentru El sau pentru semeni în numele Său. Dar nu este totuna cu a primi în trupul tău chiar Trupul și Sângele Său. Din moment ce în Hristos firea omenească este îmbrățișată de dumnezeirea Sa, atunci a te împărtăși cu El înseamnă a te împărtăși cu Cel care singur este Om adevărat și Dumnezeu adevărat. Acest fapt, această Taină nu poate fi înlocuită ori „suplinită" de nimic altceva; este evident imposibil, atâta timp cât vorbim despre a te hrăni cu dumnezeire. De ce avem nevoie de această Hrană? Tocmai pentru că este cel mai înalt scop al creștinului să se îndumnezeiască. Prin Întrupare, adică înomenire, Hristos a luat firea omenească pentru a o uni cu firea Sa, a îndumnezeit-o; astfel, Dumnezeu Și-a făcut partea de lucrare pentru salvarea omului din ghearele păcatului, a morții spirituale. Rămâne ca și omul să dorească această părtășie și să facă partea lui de lucrare, urmând îndemnul de a-l urma pe Hristos, adică devenind creștin.
– Interesant, spuse Sorin, nevenindu-i în minte alt cuvânt.
– În plus, Sorine, dincolo de această teologie a Euharistiei, până la urmă orice credincios nu trebuie să uite cuvintele Mântuitorului, redate în

capitolul 6 al Evangheliei după Ioan: „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu. (…) Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului şi nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu are viață veşnică, şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi. Trupul este adevărată mâncare şi sângele Meu, adevărată băutură. Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu rămâne întru Mine şi Eu întru el”. La aceste îndemnuri se fac mai multe referiri în capitolul amintit. Și atunci, rămân aceste variante: ori crezi în Hristos și dorești să Îl urmezi, făcând ce te îndeamnă spre binele tău, ori nu crezi în El, iar discuțiile acestea devin simple aspecte „culturale” și probabil „interesante”...

– Parcă am auzit undeva că, datorită Întrupării, o inimă de om bate de atunci în sânul Sfintei Treimi.

– Părintele Dumitru Stăniloae a spus asta.

– O să mă mai gândesc la faptul de a mânca dumnezeire.

Nobilii

– Spuneți-le să vină aici!, se adresă Ionuț chelnerului care întâmpina un grup de tineri pe care îi vedea intrând pentru prima dată în localul său.
– Sănătate, băieți, bine ați venit! Așezați-vă care cum doriți, am rezervat masa asta de câteva ore, pentru că este ceva mai retrasă și putem discuta liniștiți.

Dacă cineva ar fi observat gesturile acestor patru tineri aflați fiecare la vârsta de treizeci și ceva de ani, ar fi crezut că se întâlnesc pentru a sărbători un eveniment special, precum ziua de naștere a unuia dintre ei. Însă nu era vorba despre ceva de acest gen, ci de bucuria revederii unor prieteni de liceu și colegi în camera de cămin, care nu se mai văzuseră față în față de peste zece ani, deși ținuseră legătura prin telefon sau prin noile mijloace de comunicare. Se vedea că sunt extrem de fericiți să se întâlnească, mai ales că aveau multe în comun: erau toți de la sat, se acomodaseră în aceeași perioadă cu provocările vieții într-un oraș aflat la zeci de kilometri de casă, încheiaseră studiile superioare și erau angajați – în domenii diferite, ce-i drept. În perioada liceului au fost destul de uniți, au învățat unii de la alții în timpul discuțiilor prelungite până noaptea târziu în camera de cămin, unde mâncau împreună, își pregăteau conștiincios temele, se relaxau cu jocuri de șah, de cărți, se

întreceau la tenis de masă improvizat în condițiile spațiului modest, ieșeau împreună în oraș la film, la biliard, mergeau deseori pe terenul de sport al liceului. Între cei care petrecuseră laolaltă mare parte din timpul celor patru ani de liceu, aflați continuu într-o frumoasă și prietenească întrecere, se construise o relație durabilă, în pofida faptului că locuia fiecare în altă localitate și se vedeau rar, iar în formulă completă nu se văzuseră de peste zece ani. Ca atare, entuziasmul lor era acum la cote maxime, dându-le pe chipuri acea lumină pe care o au copiii atunci când își întâmpină părinții spre finalul zilei, sau atunci când visează cu ochii deschiși în seara de Moș Nicolae. Fiecare dintre cei patru era împlinit profesional, toți erau căsătoriți, doi dintre ei având și copii.

– În sfârșit, reușim și noi să ne întâlnim, zise Marius.

– Era și timpul, că am tot amânat, a răspuns George.

După ce au depănat sute de amintiri, au schimbat păreri despre starea actuală de lucruri, destul de îngrijorătoare în ochii lor, după ce și-au arătat poze de prin drumețiile cu familia și l-au cam obosit pe chelner cu diverse cerințe, așa cum fac oamenii care încearcă să prelungească momentele de bucurie, au început să devină neașteptat de serioși, pornind o mică dezbatere cu privire la ce înseamnă „boieria", aproape imediat după ce Florin zisese că în sfârșit se simte și el ca un boier:

– Așa zic și eu viață, să stai și să fii servit non-stop. Acum înțeleg cum se simțeau boierii.
– Da, numai că de la prea multă obișnuință cu faptul de a fi serviți, unii ajungeau să își piardă capul. La propriu. Adăugă Ionuț care fusese întotdeauna pasionat de istorie.
– Nici eu nu cred că viața lor era atât de ușoară, spuse George.
– Te pomenești că o duceau mai greu ca iobagii, îl ironiză Florin.
– Eee, nici chiar așa, dar nu poți spune că era un trai fără obligații, fără griji sau stres, chiar dacă aveau alte condiții decât țăranii de pe pământurile lor.
– Ce mare stres aveau boierii noștri atunci, în afară de acela de a se îmbogăți pe seama altora? Interveni Marius.
– Lăsându-i de-o parte pe cei care aveau drept unic scop îmbogățirea prin orice mijloace, incluzând deci trădarea și călcarea peste cadavre, boierii de calitate s-au remarcat prin calități deosebite. Unii erau mari cărturari, ctitori, oșteni de nădejde, diplomați trimiși în misiuni periculoase atunci când reprezinți un principat vasal sau în luptă pentru autonomie; deși autoritari, aveau și omenie pentru țăranii din satele care le aparțineau; erau deseori în alertă din cauza trădătorilor care încercau să aducă la domnie voievozi pe care să-i manipuleze după cum le dictau interesele. Nu era deloc o viață ușoară, ci aproape în continuă nesiguranță, fiind obligați nu de puține ori să aleagă între tabere opuse, iar dacă se dovedea că au ales partea perdantă, îi aștepta

exilul cu întreaga familie, în cel mai bun caz; din păcate, scena uciderii boierilor ademeniți la ospăț de către Lăpușneanu este reală și nu este singulară în istoria noastră. Eu unul aș sta serios pe gânduri dacă, prin absurd, aș avea ocazia să mă întorc în timp și să fiu boier în urmă cu patru sute de ani, să zicem.
– Aproape m-ai convins, zise Florin la fel de voios ca înainte, nedorind să recunoască în totalitate adevărul din spusele prietenului său George.
– Interesantă discuția, dar să știți că oricare dintre noi poate fi boier dacă vrea, a spus Ionuț jovial și cu o siguranță pe care toți ceilalți au remarcat-o.
– Să-mi zici asta când mă bagă șeful la proiectele lui din firmă, în linia întâi, de ajung acasă noaptea zile la rând și când trebuie să întâlnesc privirea aprigă a neveste-mii, de parcă tocmai aș fi comis o crimă. Numai boier nu mă simt eu atunci! Replică Florin destul de revoltat, simțind că acum i s-a ridicat mingea la fileu și că nu poate pierde prilejul să puncteze.
– Știu ce zici, Florin, n-am cum să te contrazic și nu cred că o poate face cineva în astfel de situații. Dar, în timp ce tu și George erați prinși în discuție, mi-a venit altceva în minte despre faptul de a fi boier, ceva care iese din cadrul datelor istorice.
– Te ascultăm, Johnny, m-ai făcut curios.
– Într-o vară, în anii de facultate, am citit vreo zece cărți scrise de Sfântul Nicolae Velimirovici, adică tot ce am găsit atunci în librărie, pentru că mi s-a părut una mai interesantă decât alta. Acest sfânt

sârb din secolul douăzeci, cu două doctorate și cu mare talent oratoric, cu o limpezime rar întâlnită în exprimare, a fost pe bună dreptate numit „noul Gură de Aur”. Fără să fi știut atunci prea multe despre realizările sale, despre smerenia, jertfele, curajul demn de mucenici, despre vasta cultură teologică, istorică, filosofică (un doctorat fiind în filosofie, pregătit la Oxford și susținut la Geneva, în limba franceză), literară, muzicală, folclorică, mi-a atras atenția încă de la primele pagini ale cărții pe care o cumpărasem mai ales pentru titlul incitant: „Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi”, o lucrare în două volume. Acolo răspunde la numeroase scrisori primite de la credincioșii (majoritatea sârbi) din toată lumea, de la muncitori și oameni simpli, până la preoți, intelectuali, afaceriști și persoane care au deținut funcții administrative. Unul dintre răspunsuri definește noblețea, pornind, din câte rețin, de la sentimentul de inferioritate exprimat de un corespondent fără o poziție socială avantajoasă și care din această cauză se simțea nerespectat. Sfântul Nicolae Velimirovici îl lămurește și îl îmbărbătează ca pe un copil exclus din jocurile celorlalți. Refac din memorie spusele sale: Ce înseamnă noblețea?, întreabă el. Înseamnă să fii nobil. Și ce este acela un nobil? Este persoana care se află în preajma unui rege sau împărat, face parte dintre curtenii, dintre apropiații săi, pentru că i s-a acordat cinstea de a-l sluji, iar pentru aceasta el stă chiar la masa regelui. Dar tu, dragul meu, continuă Sf. Velimirovici, nu trebuie să pierzi din

vedere că ai fost chemat la o cinste mult mai mare decât a oricărui nobil: ești chemat zi de zi să te afli în preajma Împăratului Hristos, vorbindu-I, slujindu-I, ascultându-L și ești mereu invitat să cinezi cu El. Câți dintre regii sau dregătorii lumii ți-au mai acordat această cinste? Și ce ar însemna cinstea oferită de ei în comparație cu aceea oferită de Hristos? Și răspunsul continuă cu alte idei ce pun în lumină adevărata semnificație a nobleței, care, odată cu invitația lui Iisus de a-L urma, de a fi nobil și prieten al Său, ridică noblețea dincolo de avantajele sociale moștenite ori cumpărate. Iar această noblețe este o pecete sufletească veșnică, pe când noblețea în vechiul sens lumesc, legată de ranguri și măriri trecătoare, este asemenea unui blazon pe care până la urmă îl mănâncă rugina.

– Să ne reîntâlnim cu toții bucuroși în preajma Împăratului!, spuse Florin, cu un ușor tremur în glas.

– Așa să fie!, au răspuns ceilalți, ridicând paharele cu vin.

Robi și sclavi

Robert nici nu s-a trezit bine și a început, ca de obicei, să se plângă – că e înnorat, că a întârziat coletul comandat, că n-a ieșit cafeaua cum dorea și multe altele pe care le înșira conștiincios aproape zi de zi, de parcă ar fi oficiat un ritual de exorcizare a grijilor. De fapt, nu făcea decât să își amplifice starea de lâncezeală, dând vieții sale un gust din ce în ce mai sălciu. Bineînțeles, pentru toate se găsea un vinovat care întotdeauna era altul decât el însuși: soția, copilul, vecinul, colegul, șeful, primarul, guvernul, UE, KGB, CIA...

Totuși, astăzi ar fi trebuit să fie o zi mai luminoasă, pentru că aștepta vizita unui văr și bun prieten pe care îl întâlnea o dată sau de două ori pe an. Plin de griji, însă mult mai liniștit și binevoitor decât el, Ștefan, tatăl a cinci copii, răspândea în jurul său împăcare și echilibru – mult râvnitele daruri de către orice om, fie că o conștientizează sau nu. De aceea și pururea îmbufnatul Robert era ceva mai voios și dispus să se bucure de viață, în pofida monologului cenușiu pe care îl recita constant, probabil și cu un anume scop terapeutic. Aproape de ora 10.30 se aude soneria de la interfon. A apăsat pe buton fără să mai întrebe cine este, iar după puțin timp a deschis ușa și l-a întâmpinat pe oaspete:

– Hristos a înviat! Ștefane, tu ai venit cu vremea asta?

– Adevărat a înviat! Nici cu vremea, nici cu vremurile n-am venit eu. Au venit ele. Vremea însă este destul de bună. Măcar să plouă, că e cam secetă. Cât despre vremuri, la ce folos să ne plângem, că în ultimă instanță nu ele te fac mai bun sau mai rău.
– Ia uite-te la el, abia a venit și a început deja lecția de filosofie, zise Robert bucuros pentru revedere și pentru că preconiza o discuție interesantă. Cel puțin nu mai era un monolog în fața familiei care își făcea rapid de lucru, știind pe de rost cuvintele discursului matinal din fiecare zi de concediu. După ce și-au strâns mâna cu putere preț de cinci, șase secunde, a continuat către invitatul său:
– Hai domne, domnu' văr (hi-hi-hi!), mai întâi să-ți pui haina în cuier și să te faci comod, că avem noi timp și de filosofie. Ia loc pe fotoliu și spune-mi dacă vrei o cafea, o bere, am și un vin roșu foarte bun.
– O cafea, te rog. Un vin bun ți-am adus și eu.
– Se rezolvă. Revin imediat.

Cei doi veri și buni prieteni, aflați la aceeași vârstă, spre a doua tinerețe, dar amândoi în putere, și-au împrospătat rapid informațiile despre membrii familiei, trecând în revistă diverse încercări și bucurii prin care au trecut acasă, la serviciu și pe unde s-au nimerit să îi găsească. Nu după mult timp, însă, Robert a revenit la obiceiul său de a se plânge, ca o victimă ce se respectă, de toți și de toate. Era păcat să rateze ocazia! Ștefan știa la ce să se aștepte și, văzând că sunt deșarte

speranțele sale de a sări în Săptămâna Luminată peste acest episod, îl asculta gânditor și răbdător. Observând nevoia vitală a celuilalt de a vorbi, s-a gândit că este bine să nu îl întrerupă, mai ales că se întâlneau rar; fără a dori să îl încurajeze în victimizare și lamentare pe vărul său, Ștefan credea că omul chiar este cumva rănit și își caută remediul în felul acesta. La un moment dat, Robert se gândi totuși să concluzioneze și spuse că, din toate acele cauze – constând în acțiunile altora, evident – se simte lipsit de libertate, aproape sufocat. În acest punct, Ștefan a ridicat din sprâncene și l-a întrebat cu neprefăcut interes:

– Robert, ce înțelegi prin a fi liber?

– Păi, ce să înțeleg? Dacă omul este lăsat în pace să-și urmeze planurile, dacă are posibilitatea de a lucra și de a utiliza banii câștigați din munca sa, dacă nu este cenzurat așa cum era până în ’89, atunci este liber.

– Ok, de acord, tot ce spui se referă la libertatea exterioară, ca să o numim așa, adică ține de condițiile din afara ta, care nu te împiedică să fii liber. Este o libertate social-politică. Dar ce ar fi libertatea într-un sens mai profund, acea libertate interioară?

– Presupun că ai în vedere faptul de a gândi...

– Da, spuse Ștefan lungind gânditor „a”-ul. Pentru că, în cele din urmă, dacă ți-ar fi luate toate condițiile libertății exterioare, atunci tot rămâi liber în forul interior, deci tu alegi la ce și cum să gândești, ce atitudine să adopți în privința noii

situații, de pildă, sau în privința celor care ți-au răpit libertatea exterioară. Îmi amintesc de ceea ce spun numeroși deținuți politici în memoriile lor, precum Nicolae Steinhardt în „Jurnalul fericirii”: rămas doar cu tine însuți, poți alege să te revolți, să îi urăști pe răufăcători, sau poți alege să te împaci cu situația, să accepți că nu poți schimba datele exterioare, singura schimbare posibilă fiind numai asupra ta, dacă alegi să îți concentrezi atenția și energiile spre interior, adică să îți pui ordine în gândire și în suflet, în general.
– Într-o astfel de situație eu cred că aș înnebuni. Am citit cartea lui Steinhardt și am văzut în ce mizerie, la propriu, au fost aduși condamnații. Trebuie să te naști cu o structură mentală aparte pentru a face față.
– Are și structura mentală rolul ei, fie că vorbim despre date genetice sau despre achizițiile dobândite pe parcurs (am mai vorbit noi despre asta de atâtea ori), însă nu trebuie uitat că intră și altceva deosebit de important în ecuația referitoare la cum poți face față suferinței și nedreptății.
– Ce anume?
– Purtarea de grijă a lui Dumnezeu, intervenția Sa în viața omului, atunci când este lăsat, desigur.
– Dar dacă acei oameni au fost închiși în urma condamnării pe nedrept și dacă au stat și 20 de ani în pușcărie, cum a intervenit Dumnezeu?
– Știi vorba aceea: să faci un pas spre Dumnezeu, pentru că El va face apoi o sută spre tine. Din păcate uităm că Hristos se află deja la ușa inimii

fiecăruia, fără a o forța: „Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine”. Ceea ce înseamnă că tot El contribuie și la acel prim pas al nostru, dacă ne lăsăm înduplecați.

– Da, știu la ce te referi, însă...

– Însă tocmai acest lucru – anume a-L lăsa pe Dumnezeu să intre în inima ta – a făcut din victime politice oameni liberi, chiar sfinți, a făcut posibil supraomenescul: să nu înnebunească în condiții de maximă nedreptate, unii fiind luați direct din așternut, de lângă copilul abia născut sau nici măcar născut, pe care l-au mai văzut după zece, cincisprezece ani. Așadar, libertatea profundă presupune o veritabilă forță interioară pentru a putea sta drept în fața valurilor vieții sau pentru a nu te lăsa dus de valul pornirilor naturii noastre de după cădere. A fi liber înseamnă să îți poți zice că nu vei răspunde cu jignire la jignire, cu lovitură la violență; mă refer la jignirea adresată ție, la violența îndreptată spre tine. Tocmai pentru că ne dorește cu adevărat liberi, Hristos ne cere să iertăm, să nu condamnăm (la asta se referă „să nu judecați”), să îl iubim chiar pe cel care ne-a făcut rău.

– Și crezi, Ștefan, că este omenește posibil așa ceva?

– Este clar că omul singur, omul de după cădere nu poate face asta. O spune însuși Mântuitorul: „Fără Mine nu puteți face nimic”; „Cine nu adună cu Mine risipește”. Însă exact acesta a fost scopul întrupării Lui: restaurarea firii căzute, împăcarea întregii umanități cu Dumnezeu. Și de aceea

Apostolul Pavel îl numește pe Hristos Noul Adam, cel care a refăcut în Sine firea omenească. Cu siguranță ai mai auzit aceste cuvinte: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat”.

– Până la urmă vrei să spui că omul credincios este cel mai liber?

– Da. Sau poți spune și așa: cel cu adevărat liber este cel care vrea din toată inima să fie un bun rob al lui Dumnezeu.

– Pentru cei mai mulți, chiar și pentru unii dintre creștini, exprimarea pare să reprezinte o contradicție în termeni: cel liber... să fie robul...

– Bine precizat: doar pare a fi contradicție. Cine este acest Stăpân? Unul rău, egoist, dornic de control? Nu! Este Cel care a murit pentru tine, ți-a dat tot ce îți putea da o persoană care îți dorește fericirea. De fapt, nimeni altcineva nu îți putea oferi ce ți-a dăruit El, pentru că niciun alt om nu este și Dumnezeu. Și de aceea, oricât de mult s-ar jertfi pentru altul, nimeni nu poate înțelege adâncul de smerenie al lui Hristos atunci când a primit lovituri de la mâinile pe care le-a zidit, așa cum spun diverse cântări din Joia Mare. Iar tuturor se arătase ca Împărat al Păcii, nu ca invadator. Îi vindecase, îi hrănise, îi înviase. Și de fapt ce îți cere acest Stăpân? Să fii cu adevărat fericit! Dar cum poți fi fericit altfel decât eliberându-te (cu ajutorul Său, am văzut) de micimile ego-ului, care devin nisipuri mișcătoare unde te poți pierde definitiv, în caz că nu îți vii în fire, precum fiul risipitor. În schimb, există atâția „liberi” care s-au făcut de bună voie robi ai

nimicurilor ce au pus stăpânire pe viața lor: fie gânduri de slavă deșartă, fie propria imagine, fie mașina, casa și alte lucruri, fie o persoană pe care o idolatrizează etc. Lista amăgirilor, a falselor fericiri, este foarte lungă. Așadar, Hristos îți cere prea puțin pentru cât îți oferă: să îți faci curățenie în inimă, lucru la care și El te ajută dacă Îi ceri, deci să-ți eliberezi inima pentru ca aceasta să se poată umple de Lumina Sa ce aduce cu sine pace, bucurie, înțelepciune și toate celelalte binecuvântări. Iar curățenia respectivă presupune o punere în rânduială a tot ce se află în inimă, presupune exercițiu (askesis), disciplină, antrenament, adică asceză. Nu ți se pare curios că lumea actuală este, în schimb, tot mai interesată de divertisment? Și ți se pare a fi o simplă coincidență că lumea este din ce în ce mai tristă, mai depresivă? Deci cu cât mai mult divertisment, cu atât mai multă tristețe. Vezi bine că cererea pentru distracție (distragere) este mereu în creștere – ca în cazul oricărei adicții. Ori tocmai robul lui Dumnezeu nu mai este legat cu tot felul de lanțuri, nu mai este distras, ci este eliberat în Lumina din care el este doar o scânteie.

– Mai pe scurt, ce înseamnă să fii rob al lui Dumnezeu?

– Înseamnă să dorești ca voia Lui să devină voia ta, după ce ai înțeles că voia ta este imperfectă, iar voia lui Dumnezeu în ce te privește nu are vreo scădere. Deci după ce ai înțeles că este cel mai bine pentru tine să te lași în voia Sa. Robii lui Dumnezeu nu sunt automate umblătoare, animale de povară, nu

sunt sclavi tratați precum obiectele, ci sunt chiar nobilii din preajma Sa, care au ales să fie loiali, credincioși Aceluia care Și-a dat viața pentru ei, nu din eroism gratuit, de poză, ci din dragoste desăvârșită.

– Și cum rămâne cu frica de Dumnezeu?

– Mult blamata frică de Dumnezeu nu trebuie înțeleasă ca teamă de a o lua pe coajă, pentru că nu asta se cere de la cei numiți fii prin înfierea Jertfei de pe cruce, de la cei chemați să ia parte la bucuria Învierii. Este vorba despre teama de a nu-ți jigni Creatorul prin gândurile, cuvintele, faptele tale. E precum teama copilului de a nu-și dezamăgi părinții despre care știe câte sacrificii au făcut din iubire pentru el.

Discuția dintre ei a continuat până târziu după-amiaza, pentru că atunci când dialogul devine comuniune, timpul trece pe nesimțite, se aseamănă cu veșnicia din care a fost desprins și în sânul căreia va reveni.

Inimi de lut și inimi de ceară

În drum spre spitalul județean, unde mergea de două săptămâni în vizită la bunicul său, Andrei a observat cum, pe cealaltă parte a străzii, o doamnă de o eleganță aparte s-a oprit puțin la marginea trotuarului unde se vedeau câteva flori și, cu mare delicatețe, a ridicat ușor în palma dreaptă cupa unui bujor, ca și când ar fi mângâiat obrajii unui prunc. Acest gest de tandrețe l-a făcut să zâmbească involuntar și s-a simțit privilegiat ca martor al faptului de o simplitate și frumusețe ce l-au înfiorat.

Și-a continuat mai liniștit drumul, având în minte această imagine și gândul că gesturi similare pot salva măcar vreun colț de univers, fiind pentru cei care le fac și le înțeleg asemenea pulsarilor cu lumina lor intermitentă și deosebit de puternică. Ajuns la destinație, a mers spre intrarea pentru vizitatori. Mai erau aproape 15 minute până să se permită accesul în spital și cele nouă, zece persoane care așteptau aveau în priviri un amestec de îngrijorare, teamă și tristețe; chiar și cei doi adolescenți gălăgioși care păreau foarte preocupați de niște clipuri de pe smartphone zâmbeau forțat și din gesturile lor răzbătea o anumită nesiguranță.

La un moment dat, Andrei a zărit un chip cunoscut; un tânăr stătea rezemat de perete, chiar lângă balamalele ușii. Înalt, slab, cu mâinile în buzunare și cu privirea fixată asupra unui punct de

pe zidul din fața sa, părea că vrea pur și simplu să se piardă în peisaj. Era omul invizibil. Andrei s-a mirat că nu l-a observat imediat ce a ajuns și acum s-a dus țintă la el; era o rudă mai îndepărtată, un fel de nepot prin alianță pe care îl întâlnise de două sau trei ori în satul natal, la un botez și la o nuntă, unde schimbaseră câteva vorbe. Deși cu aproape zece ani mai tânăr decât el, Lucian avea figura brăzdată de riduri destul de adânci și părul era aproape grizonat, ceea ce atrăgea atenția în cazul unei persoane de numai 34 de ani. Cunoscuții îl apreciau pentru că era săritor, ajuta pe oricine când era nevoie. Era un om retras, liniștit în aparență, care vorbea în general puțin; doar momentele de revoltă îl făceau să se exprime și atunci devenea foarte direct și chiar certăreț, părând că are ceva de reproșat oricui îi iese în cale. De aceea Andrei a avut o mică reținere în a-l aborda. Totuși, nu se putea face că nu l-a văzut și nici nu îi stătea în fire acest lucru.

– Ce mai faci, Lucian? Hristos a înviat!

– Salut, Andrei! Ce să fac? Bine. Într-o vizită la unchiul meu.

– Ce a pățit?

– A căzut de pe o schelă și acum e operat la bazin. A fost destul de grav. Putea să își piardă viața din cauza hemoragiei.

– Îmi pare rău să aud asta. Despre care unchi este vorba?

– Despre fratele mai mare al tatălui meu. M-am apropiat mult de el în ultimii ani, după ce i-a murit soția. De atunci mă vede ca pe copilul său.
– Înțeleg... Sper să își revină cât mai repede.
– Nu știu ce să mai zic. Parcă în ultimul timp necazurile se țin scai de capul lui.
– De..., viața. Uneori chiar nu știi ce să mai zici.
– Viață, viață, dar pentru unii pare să fie prea bună, pentru alții deloc. Cum vine asta?
– Numai Dumnezeu știe tot ce a făcut, a gândit, a zis, cum a trăit și trăiește un om. Unii sunt mai încercați, ca binecunoscutul Iov, alții se jertfesc pentru semeni, alții suportă efectele faptelor lor, iar pe alții îi ferește Dumnezeu de un rău mai mare printr-o anume suferință. Sigur, într-o viață de om se pot întâlni toate aceste situații de mai multe ori.
– Dar Dumnezeu nu îi iubește pe toți la fel? De ce unora le dă necazuri și boli, iar altora pare să le meargă toate strună?
– Îi iubește pe toți la fel, dar nu toți oamenii sunt la fel, au vieți diferite, vin din familii diferite, au mai ales libertate și nu o folosesc toți în același mod; de obicei nu o folosim în avantajul nostru real. Nu se poate da un răspuns exact privind suferința cuiva anume, pentru că numai Dumnezeu știe totul despre el și aplică în cazul fiecăruia o pedagogie în funcție de felul său de a fi, încercând să îi îndrepte și să îi vindece pe toți.
– Să îi vindece cu... boli, necazuri?!
– Crezi că toate medicamentele sunt dulci, crezi că operațiile necesare pentru a scoate tumori

reprezintă vreo plăcere pentru cineva? Și cu toate astea sunt necesare atunci când nu se mai poate face altceva. Oricum, eu nu știu ce anume s-a întâmplat în cazul unchiului tău, de ce trece prin asta. Pot doar să mă rog să fie bine, ceea ce și tu poți face, pe lângă sprijinul concret care este, fără îndoială, foarte important.

– Îmi pare rău de el, pentru că este om bun și s-a comportat frumos cu mine, m-a învățat câteva meserii și mai ales datorită lui îmi câștig pâinea.

– Recunoștința ta este cel mai de preț dar pe care i-l poți face și poate cel mai frumos lucru la un om. Eu cred că un om recunoscător celorlalți și lui Dumnezeu trăiește încă de aici în rai.

– Eee, raiul. Mai e până acolo. Deocamdată ne zbatem pe-aici... Uite, suntem la spital și tu îmi vorbești despre rai. Așteptând aici mi se pare mai degrabă că mă aflu în pragul celuilalt loc... Și până la urmă, ce ne mai batem capul cu asta, că numai Dumnezeu, vorba ta, știe unde ajunge fiecare.

– Știe, desigur, dar nu El îi duce pe oameni cu forța într-o parte sau alta.

– Dar cine?

– Cum cine? Ei înșiși își creează prin viața lor raiul sau iadul și încep să îl guste chiar de pe lumea asta, pentru că dincolo de încercări, de necazuri și suferințe, ei aleg ce atitudine să aibă față de toate.

– Ai zis că Dumnezeu îi iubește pe toți la fel. Atunci de ce nu îi duce pe toți în rai?

– Pentru că unii nu doresc raiul, adică nu doresc să trăiască în pacea, bucuria și lumina care vin din

iubirea lui Dumnezeu. Ai văzut vreodată icoana ortodoxă a Judecății de Apoi?
– Cred că da, însă nu îmi este clară acum în minte. De ce mă întrebi?
– Pentru că acolo există răspunsul la întrebarea „De ce Dumnezeu nu îi duce pe toți în rai?”.
– Cum așa?
– Iconografia în general reprezintă teologie prin imagini și îți pot da multe exemple în acest sens, privitor la diferite momente din viața pe pământ a Mântuitorului, din modul în care este zugrăvit în diverse icoane, sau din modul în care apare Fecioara Maria. Însă nu este acum timp pentru astfel de exemple, de aceea mă voi referi direct la icoana Judecății de Apoi.
– Te ascult.
– În această icoană apare tronul lui Dumnezeu de sub care iese un foc. Este focul iubirii dumnezeiești care pentru cei din dreapta, care au dorit prezența Sa, înseamnă lumină binefăcătoare, bucurie deplină, deci rai. Iar pentru cei din stânga, care au respins în viața lor iubirea lui Dumnezeu, care s-au separat de El prin păcat, adică prin forme ale morții spirituale, același foc devine chinuitor, devine întuneric arzător.
– Dar de ce este așa dacă spui că vorbim despre același foc al iubirii lui Dumnezeu?
– Tocmai pentru că omul a ales cum să se raporteze la această iubire, așa cum fiecare alege ce să facă atunci când lumina soarelui pătrunde prin fereastra casei sale: se poate bucura de această lumină,

punându-și lucrurile în rânduială, sau poate trage jaluzelele, ascunzându-se întreaga zi de lumina soarelui. Această ascundere aduce însă întuneric, ce aduce la rândul său tristețe, însingurare și poate în cele din urmă să ducă la orbire. Ce vină are soarele pentru toate stările în care ajunge cel care oprește intrarea luminii în casa sa?

– Nu are, așa este. Dar Dumnezeu de ce nu intervine mai mult pentru ca omul să nu se întunece?

– Dumnezeu intervine cu siguranță de mii și mii de ori în viața fiecăruia, dându-i de înțeles în fel și chip că trebuie să se trezească din nepăsare, din acel „Merge și așa, merge oricum, viața nu stă pe loc”. Merge viața, nu zic nu, însă omul nu este un buștean într-un vagon ca să se lase dus încotro a pornit locomotiva. Omul se poate lăsa dus doar dacă vrea el, ceea ce este urmare tot a unui act liber și atunci nu poate învinovăți pe nimeni.

– Dar acest Dumnezeu iubitor de câte ori nu spune în diverse pilde că pedepsește sau bate pe sluga rea, vicleană, necredincioasă?

– Lucian, tu crezi că Dumnezeu își schimbă firea în funcție de felul de a fi al oamenilor? Îl vezi capricios ca pe noi? El nu „are” iubire, ci este Iubire, adică un foc spiritual necreat. Exprimările întâlnite referitor la atitudinea lui Dumnezeu față de anumiți oameni trebuie înțelese în armonie cu tot ce aflăm din Evanghelii despre El. Ori chiar Hristos, în Predica de pe munte, îi îndeamnă pe oameni să îi ierte și să îi iubească pe cei care i-au prigonit, adică îi

îndeamnă să fie asemănători cu Dumnezeu, pentru a fi numiți fii ai Lui și pentru a se împărtăși de lumina Sa: „ca să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepți și peste cei nedrepți”. Crezi că soarele se schimbă dacă cineva trage draperiile în fața luminii sale ori dacă cineva este orb? Toate acele exprimări, spun Părinții Bisericii – precum Vasile cel Mare, Isaac Sirul și alții – sunt pentru urechea omenească, sunt modalități limitate pentru a spune în limbaj omenesc ceea ce nu poate fi înțeles de cei mai mulți dintre oameni; iar unele taine fiind cu totul dincolo de limbaj. De aceea toate de aici sunt întrezăriri, umbre ale celor ce vor fi, sunt pregustări ale stărilor în care ne vom afla în funcție de relația pe care o avem cu Dumnezeu. Tot așa când se vorbește despre rai și iad.

– Adică ele nu există?

– Ba sunt cât se poate de reale, însă nu trebuie înțelese ca mod de recompensare ori pedepsire, la inițiativa Creatorului, ci ca rezultat al modului de situare, pe parcursul vieții, a noastră în relația cu Dumnezeu. El nu devine răzbunător fiindcă păcătuim, însă noi – fără îndoială! – ne schimbăm prin păcat, ne întunecăm treptat. Drept dovadă că Dumnezeu nu se schimbă în iubirea pentru toți oamenii, oricât de păcătoși ar fi ei, este că Hristos nu respinge pe niciunul dintre cei care vin și îi cer iertare, binecuvântare, viață în lumină (de fapt, în întuneric e mai degrabă o moarte trăită, nu viață).

Dimpotrivă, îi îndeamnă pe toți să vină la El pentru vindecare și este mereu dispus să îi ofere omului ce îi este de folos. Altfel cum pot fi înțelese cuvintele *„Cereți şi vi se va da*; căutați şi veți afla; bateți şi vi se va deschide". Și atâtea altele ce arată câtă prețuire are pentru om.
– Vrei să spui că nu Dumnezeu a creat iadul?
– Sigur că nu El l-a creat. Dumnezeu este făcătorul cerului și al pământului, al celor ce sunt văzute și al celor nevăzute, adică al întregului univers, al îngerilor, nu al căderii lor, precum nici al căderii omului, nici al iadului. Sfântul Vasile cel Mare, în „Omilii la facerea omului", scrie că suferințele din iad nu îl au pe Dumnezeu ca autor al lor, ci noi suntem cauza lor.
– Și ce este acest iad? În ce constă suferința de acolo?
– Este regretul amar, spune Sfântul Isaac Sirul în „Cuvinte ascetice", regretul pierderii iubirii lui Dumnezeu, regretul absenței Sale, care devine chin. Gândește-te că, de exemplu, într-o seară de mare sărbătoare, tu stai undeva în afara casei unde se află unii dintre cei dragi și nu poți ajunge la ei. Îi zărești bucurându-se de cinstea ce le este oferită ca invitați la cina unei persoane de rang înalt, și tu ești separat de bucuria lor, ai conștiința faptului că ei sunt absorbiți de acea bucurie nespusă și ca atare aceste persoane nu știu în ce stare te afli, nu pot face nimic pentru tine, cel care stai (fără nădejdea de a mai fi poftit înăuntru) în întuneric, frig și

singurătate. Nu este aceasta o stare chinuitoare, un adevărat iad?
– Cu siguranță este. Dar de ce spui că nu mai există nădejdea de a mai fi invitat înăuntru, la cina respectivă?
– Pentru că în timpul vieții invitațiile au fost nenumărate și nu li s-a dat curs, din diverse motive: sunt prea ocupat, am multe pe cap, vin mâine, vin altădată, dar nu pot acum, pentru că m-au copleșit tot felul de griji. Pentru cei care, în diverse moduri și sub diferite scuze, în viața lor au vrut să scape, să fugă de prezența lui Dumnezeu, de lumina Sa, focul iubirii necreate le devine iad, neputând să fugă de la fața Lui. Atunci regretul amar le roade sufletul precum un vierme neadormit, apropo de exprimări adaptate înțelegerii omenești.
– Și raiul ce este?
– Același Isaac Sirul spune că iubirea dumnezeiască pătrunde sufletele fiilor cerului prin dulceața sa. Și este totuși aceeași iubire pentru toți în timpul vieții și după această viață, în cea veșnică. Numai că unii o primesc, alții o resping. De aceea, repetă marele ascet, ar fi o mare greșeală să credem că răzbunarea ar avea cumva de-a face cu firea dumnezeiască, că ar putea fi vreodată aflată în Fântâna dragostei și în Oceanul ce strălucește de bunătate.
– Și cu toate astea, sunt unele episoade biblice când pare că Dumnezeu face astfel încât lucrurile să iasă așa cum dorește, trecând peste libertatea oamenilor. De exemplu, atunci când se spune că El a învârtoșat inima lui Faraon înainte de ieșirea evreilor,

nelăsându-i să plece din Egipt. De ce în cazul respectiv Faraon mai este învinovățit?
– Este aceeași situație ce ține de exprimarea limitată. Dumnezeu nu trece peste voința nimănui, nu este un păpușar, așa cum cred unii pentru a da vina pe El. Cândva și eu m-am întrebat cu privire la ceea ce se spune despre Faraon, însă am intuit că ceva îmi scapă și rămâne să mă lămuresc. Din fericire, am găsit explicația în volumele Filocaliei, la Sfinții Maxim Mărturisitorul și Petru Damaschin, apoi și la alții.
– Care este?
– Aceștia vorbesc despre existența „inimilor de ceară" și a „inimilor de lut". Inimile de ceară se înmoaie sub razele dumnezeiești ale „Soarelui dreptății" și primesc formele, întipăririle dumnezeiești, se fac lăcaș al lui Dumnezeu; ele acceptă focul iubirii care este un foc binefăcător, curățitor. În schimb, inimile de lut se întăresc, „se învârtoșează" în fața acestui foc, precum vasele de lut în cuptor. Cu alte cuvinte, sufletul iubitor devine primitor de Dumnezeu, iar sufletul aspru, mereu răzvrătit, se înăsprește și mai mult din propria voință atunci când asupra lui vine căldura iubirii divine.
– Mă bucur mult pentru cele pe care mi le-ai spus, a zis Lucian care ieșise între timp din starea lui de apatie și apoi de înverșunare. Iată, continuă el, acum s-a deschis și ușa. Merg să văd ce mai face unchiul meu.

– Și eu mă bucur mult pentru întâlnire și discuție. Multă sănătate și salutări unchiului tău! Transmite-i tot binele din partea mea și Hristos a înviat!
– Adevărat a înviat!

Acesta este plânsul, aceasta este tânguirea, pentru că mă ferec eu singur, ca și cu niște obezi, cu voile mele. Căci, putând să zdrobesc legăturile într-o clipită de ochi și să mă fac slobod de toate cursele, nu vreau s-o fac. Mă las biruit de trândăvie și de obișnuința patimilor. Cu voia mă supun lor. Acest lucru, de rușine plin, este mai anevoie de plâns. Pentru că merg cu voile mele la vrăjmașul meu și el îmi leagă sufletul și mă omoară în patimi, bucurându-se. Și putând să sfarm legăturile, iată că nu doresc. Este oare altă rușine mai cumplită decât aceasta a mea? O, nu!

[...]

Luminează, cu darul Tău, întunericul din mine. Pleacă-Te, Bunule Dumnezeu, către plânsul inimii mele, dar nu pentru dreptățile mele, căci nu au nici o bunătate, ci pentru multa și negrăita Ta bunătate și pentru îndurările Tale!

Sfântul Efrem Sirul,
fragment din „Plânsul de luni seara",
în *Cele șapte plânsuri ale Sfântului Efrem Sirul*

De același autor:

Lumină sub asediu! (poeme), ediție online PDF, 2023.

Iar Petru plângea de câte ori auzea cocoșul cântând (poeme), ediție online PDF, 2020.

33 de cuvinte pentru Luiza şi alte câteva poeme, Tiparg, Piteşti, 2017.

Hesychia (poeme – Alexandru Mărchidan; fotografii – Sorin Dănuț Radu), Alean, Piteşti, 2015.

Exil în inimă (poeme), Alean şi Tiparg, Piteşti, 2012.

Obiectivarea fenomenologiei în etică în opera lui Emmanuel Levinas (teză de doctorat), Tiparg, Piteşti, 2011.